

Bakalářská práce

**Média a experiment
Autoportrét a Identita**

Patrik Michl

Plzeň 2022

**Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Katedra výtvarného umění
Studijní program Výtvarná umění**

Studijní obor Multimediální design
Specializace Nová média

Bakalářská práce
Média a experiment
Autoportrét a identita
Patrik Michl

Vedoucí práce: Doc. akad. mal. Vladimír Merta
Katedra výtvarného umění Fakulta designu a umění Ladislava
Sutnara Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2022

*Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracovala samostatně a nejedná se
o plagiát.*

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Patrik MICHL**
Osobní číslo: **D20B0174P**
Studijní program: **B8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimediální design, specializace Nová média**
Téma práce: **MÉDIA A EXPERIMENT**
Zadávací katedra: **Katedra výtvarného umění**

Zásady pro vypracování

Výzkum a tvorba na téma uplatnění nových prostředků a technologií v umělecké oblasti
Tvůrčí záměr: hledat nové cesty a způsoby jak pracovat s médii
Způsob realizace: vylpne v průběhu práce na BP
Cíl: najít nový způsob použití klasického média
Předpokládaný charakter výstupu: fotografická realizace nebo objekt
Rozsah průvodní zprávy: minimálně 8 stran

Rozsah teoretické části: **minimálně 8 normostran textu**
Rozsah praktické části: **vyplývá ze zpracování BP**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

SONTAG, Susan. *On Photography*. 1. Praha: Paseka, 2002. ISBN 80-7185-471-9.
RUSH, Michael. *New Media in Art*. 2, ilustrované vydání, dotisk, přepracované vydání. Londýn: Thames & Hudson, 2005. ISBN 0500203784.

Vedoucí bakalářské práce: **Doc. akademický malíř Vladimír Merta**
Katedra výtvarného umění

Datum zadání bakalářské práce: **31. května 2022**
Termín odevzdání bakalářské práce: **28. dubna 2023**

L.S.

MgA. Vojtěch Aubrecht v.r.
děkan

Mgr. Jindřich Lukavský, Ph.D. v.r.
vedoucí katedry

V Plzni dne 8. září 2022

Plzeň, duben 2022 .....podpis autora

Obsah

1 Výběr tématu 4

2 Motivace pro vytvoření díla v kontextu dosavadní tvorby

2.2 Motivace 4

3 Dílo 5

3.1 Koncept a zobrazení 5

3.2 Proces tvorby 5

4 Popis díla, technologická specifika, přínos práce pro daný obor 6

4.2 Prezentace díla 6

5 Asociace k historii 6

6 Resumé 7

7 Seznam použitých zdrojů 8

8 Seznam příloh 8

1 Výběr tématu

Autoportrét a Identita

Autoportrét je formou uměleckého díla, na kterém se objevuje umělec sám. Autoportrét je druh portrétní fotografie, na které je vyobrazen sám fotograf. Tento způsob fotografie se v minulosti používal hlavně jako zachycení jednoduchého portrétního člověka. Předání informací. Prvním autoportrétem v historii se proslavil američan Robert Cornelius. Pořídil autoportrét v roce 1839. Ve dvacátém století se stává autoportrét formou uměleckého vyjádření. Mezi tvůrce autoportrétní tvorby patří Francesca Woodman, Nan Goldin, Michel Journiac

Přirozeně se autoportrét stal nejbližší formou média pro vyjádření identity a její stylizace. Umělci, kteří si ve svých pracích hrají s identitou a formují tak své nové a jiné já, jsou například Cindy Sherman. Cindy Sherman je známa svým stylizováním se do reálných i nereálných postav v souboru untitled film stills.

2.1 Motivace

Během mého bakalářského studia jsem si rád zkoušel jak vyznají moje témata v různých médiích, technikách a formách. I po vyzkoušení všech různých technik jsem se nejraději vracel k fotografii. Fotografie nejvíce seděla k mé vizuální stylizaci a výborně fungovala s tématy, které jsem chtěl vyjádřit. Ve třetím druhém ročníku jsem si byl jistý, že se ještě nechci s fotografií rozloučit. Zároveň bych Nerad, ale zůstal zaseklý v komfortní zóně. Měl jsem obavy z toho, že by se moje fotografická tvorba stala jednotvárná a nenabízela nové vizuální rozhraní. Z tohoto důvodu jsem zvolil téma kvalifikační práce Média a experiment. Věděl jsem, že vydat se díky tomuto tématu více experimentální cestou je pro mě momentálně ta nejlepší volba.

2.2. Motivace pro vytvoření díla v kontextu dosavadní tvorby

V předchozí tvorbě jsem se hlavně zabýval tématem identity, genderu, těla, intimity a křehkostí bytí. Tyto témata jsem se pokaždé snažil vyjádřit jiným způsobem a volit ty správná média, které by je správně překládaly divákům. V prvním ročníku jsem se zabýval svojí genderovou identitou v kontextu mého okolí. Hledal jsem odpovídající prostředek jak to správně vyjádřit. Nakonec jsem se v tomto projektu stylizoval do Drag osoby. Drag je umělecké vyjádření neoddelitelné od LGBTQ+ komunity. Jde hlavně o over the top stylizaci někdy až karikatury člověka do například velmi feminní vizáže. Já sám jsem se stylizoval do velmi ženské formy a autoportréty jsem nafotil v prostorech, ve kterých jsem vyrůstal od dětství. Zvolil jsem tyto prostory, jelikož pro mne v kontextu genderu symbolizují pocit klaustrofobie. Další rok jsem v podobném duchu pokračoval a pomocí autoportrétu jsem se

snažil zachytit frustraci z neodvratitelných životních situací. V tomto projektu mě mohli diváci vidět stylizovaného do filmové postavy, které má scénář již předepsaný a přes jakoukoliv snahu svůj fatální osud musí zahrát. Tyto snímky byly vizuálně inspirované filmem noir a postavami femme fatale. Věděl jsem, že mě hraní si s vizualitou člověka baví a chtěl jsem nadále pracovat s lidským tělem. A tak se moje další práce stala zaměřená na lidské vlasy a jejich prostorové vystavení jako relikvijských objektech. Tyto objekty vznikly díky inspiraci z objektů tvořených hlavně ve viktoriánské éře. lidé si dříve z vlasů svých i svých blízkých dělali přívěšky, obrazy a další podobné předměty. Věděl jsem, že ve své bakalářské práci chci rozvíjet svoje klíčová témata jako je intimita a identita nebo práce se svým vzhledem.

3. Dílo

3.1 Koncept a zobrazení

Již od začátku jsem věděl, že chci dohromady skloubit jakousi tělesnost s fotografickým médiem. Pro mne osobně jsou tyto dvě věci velmi rozdílné. Tělesnost nebo také tělo je čtyř dimenzionální prvek, který zahrnuje tisíce a tisíce informací. Zatímco fotografie se může zdát na první pohled jako příliš plochá forma pro zachycení podobných objektů jako je tělo. Naskytla se zde otázka jestli fotografie nebude jen ubírat od reálné existence těla. Po několika foto zkouškách mi došlo, že to má zcela opačný výsledek. Došlo mi, že díky minimalizování detailů, které fotoaparát zachytí se zde naskytne jakési tajemství. Tajemství, se kterým je možná dále si hrát a experimentovat. Identita je v mých pracích opakující se téma. Snad by se dalo říci, že je všudypřítomná v každém mém projektu. Co je vlastně identita?

Sebepojetím v Sebepojetím v psychologii rozumíme vztah lidského jedince k sobě samému i subjektivně důležitým skutečnostem jeho života, tedy to, co si člověk o sobě a subjektivně významných danostech myslí, jak je vnímá, prožívá a nakonec i hodnotí. Tvoří centrum osobnosti, jsme to „my sami“ se vším, co k nám subjektivně patří a je současně prožíváno a hodnoceno jako významné (např. tělesné schéma, hodnotový systém, sebeúcta). (Vymětal #)¹

Sebepojetí je pro mne něco čím se každý z nás identifikuje. Díky Identitě jsme schopni vyprávět náš příběh. Každý z nás dává najevo okolnímu světu kdo je pomocí našeho vzhledu. Každá maličkost, která z nás dělá individuála může být indikátor naší identity. Pomocí těchto detailů jsme i my schopni rozeznat identitu druhého. Ve svých pracích se hlavně zaměřuji na to, jak člověk může vyjadřovat nebo dokonce i měnit svojí identitu.

3.2 Proces tvorby

Jak jsem již uvedl, mým záměrem bylo od začátku experimentovat s kombinací lidského těla, identity a převést je do fotografií. Měl jsem spoustu konceptů pro vyjádření těchto myšlenek. Nakonec jsem se ovšem rozhodl lehce navázat a rozšířit svoji předchozí tvorbu. Věděl jsem totiž, že autoportréty jsou pro mne ještě neuzavřená kapitola. Zároveň jsem se chtěl vyvarovat podobnosti nebo zaměnitelnosti s mými předchozími výstupy. Z tohoto důvodu pro mne bylo velmi důležité si udělat řádnou rešerši. Jako první jsem sáhl pro inspiraci u autorek jako jsou Cindy Sherman nebo Dita Pepe. Ty ve svých pracích nejčastěji používají makeup a převleky pro dosažení iluze jiné postavy. Abych svou práci oddělil od tvorby Cindy Sherman a Dity Pepe přemýšlel jsem jak je možné si pohrát s obličejovými rysy jiným způsobem. Chtěl jsem se vyhnout použití make upu. Vymyslel jsem, že by bylo možné si na obličej nalepit obličej natištěné na papír a tím zcela zamaskovat svůj. Z této techniky

---

¹ VYMĚTAL, JAN, 1945-. *Obecná psychoterapie*. 2., rozš. a přeprac. vyd. vyd. Praha: Grada 339 s. Dostupné online. ISBN 80-247-0723-3, ISBN 978-80-247-0723-5. OCLC 85117053

vzniklo pár autoportrétů. Nebyl jsem stoprocentně spokojený s tím jak se papír tvaruje na obličej a hledal jsem další alternativu. Při rešerši jsem narazil na tradiční japonské masky Noh. Rozhodl jsem se touto technikou inspirovat. Vyrobil jsem si svoje vlastní masky. Masky jsem vyráběl pomocí techniky paper mache. Na výrobu jsem použil mouku smíchanou s vodou a kousky papíru. Z tohoto materiálu jsem vytvaroval obličej. Když masky uschly, přišlo na řadu barvení. Masky jsem se snažil přiblížit co nejvíce reálnému obličej. K nabarveným maskám jsem ještě následně vytvářel obočí a knírky z vlasů a lepidla. Ke každé masce jsem měl připravený kostým, paruku a také interiér, do kterého jsem následně celou vzniklou postavu zasadil. Došlo mi, že i interiéry na těchto autoportrétech pomáhají vykreslit identitu postavy zastižené na snímku divákům. Autoportréty vzniklo hned několik. Já jsem, ale od začátku cítil, že bych chtěl prezentovat jen tři snímky, aby série působila intimněji a motivy se neopakovaly.

“Nothing in a portrait is a matter of indifference. Gesture, grimace, clothing, decor even—all must combine to realize a character.” —Charles Baudelaire

4.1. POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA, PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Výsledkem mé práce jsou tři snímky. Tři autoportréty, na kterých jsem zachycený já sám. Pokaždé jako někdo jiný a každé v jiném interiéru. Zabýval jsem se otázkou co všechno člověku slouží jako legenda pro čtení člověka. Na každém snímku je důležité něco jiného a každý je založen trochu jinak. Každopádně všechny tři vycházejí ze stejného konceptu a sami osobě by nebyly kompletní. Vybral jsem triptych, protože jsem se rozhodl zvolit podkoncept této série den, večer a noc. Nejedná se pouze o ztvárnění časových okamžiků, ale den, večer a noc slouží jako symbolem pro fáze života.

4.2. Prezentace díla

Co jsem se během studia naučil je, že je dobré nad prezentací díla přemýšlet již od momentu, kdy je dílo v začátcích. Během studia jsem se při instalování svých klauzur a prací setkal pokaždé s jinou překážkou. Každou překážku jsem dovedl včas vyřešit a co je důležitější se z nich poučit do budoucna. Již dlouho jsem se odhodlával k prezentování své práce na větším formátu, než jsem zvyklí. Až nyní jsem se k tomuto činu donutil a již od začátku práce jsem dílo tvořil s tou myšlenkou, že bude prezentováno ve větší škále. Důležité pro mne bylo prezentovat sérii na větším formátu, aby vynikly různé maličkosti, které přidávají na důvěryhodnosti vymyšlených postav. cyklus je prezentován jako triptych. Díla jsou umístěny vodorovně vedle sebe a dodržují předem zvolené pořadí.

5. Asociace k historii

Když jsem se zamýšlel nad konceptem své bakalářské práce věděl jsem, že bude důležité si připravit správnou rešerši. K tématu autoportrétů se neodmyslitelně váže hned několik jmen. Z kraje se nabízí Cindy Sherman. Americká umělkyně jejíž tvorba se skládá hlavně z autoportrétní tvorby, v které se ztvárňuje do různorodých kontextů a spousta vymyšlených postav. Za práci, kterou prorazila se pokládá kolekce *Untitled Film Stills*, sérii sedmdesáti černobílých fotografií z osmdesátých let dvacátého století.² Dalším jménem, které sedí k tématu genderu a auto portrétní tvorbou je Claude Cahun. Francouzská surrealistická fotografka, sochařka a spisovatelka. Cahun je známá jako auto portrétistka. Tvořící ve dvacátých letech dvacátého století. V jejích autoportrétech se

---

² Tate: Art, Artist, Cindy Sherman. *Tate.org.uk* [online]. Anglie [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.tate.org.uk/art/artists/cindy-sherman-1938>

vyobrazuje hlavně androgynně.³ A asi nejbliže mi je rukopis Dity Pepe. Známa díky svému cyklu inscenovaných autoportrétů, ve kterých se fotografuje s osobami, do kterých se zároveň stylizuje.⁴ Masky, které jsem pro svoji práci vytvořil jsou odkazem na japonské tradiční masky používané v divadle Nó. Divadelní masky vyráběné ze dřeva, hlíny, laku, papíru nebo textilu se nazývají omote. Většinou je maskou vybavena postava šite, hlavní hrdina, také jiné postavy cure a ženy užívají na jevišti masku. Masky znázorňují typy postav jako žena, božstvo, kněz, démon, zvíře. Také často mládí a stáří. Masky se používají i pro znázornění běhu času, herec ve třiceti, čtyřiceti a padesáti letech. Protivník šiteho waki je bez masky. Také maska předstírá emoce jako strach nebo smutek.⁵

vizuální stránka mnou vytvořených masek je také z části odkazem na francouzský film *Eyes without a face* 1960

"My face frightens me. My mask frightens me even more."
-Christiane Génésier

Claud Cahun, dita pepe, Nadia lee cohen, libuše jarcovjáčková, irena stehli

historie autoportrétů

maskování, kostýmy a identita

japonské masky

jiné masky

divadlo

eyes without a face

erving goffman

václav stratil

6. Resume

V mé závěrečné bakalářské práci hovořím o proměnlivosti lidské identity. Důvodem za tím je z části i rozšíření mé předchozí práce, které tematizují velice podobné koncepty. Identita je pro mne stále velmi současným tématem v mé tvorbě, jelikož je to něco, na co se sám sebe denně vyptávám a tyto otázky nedokážu odstranit ani z mého každodenního života. Mluvím o problémech s identitou a snažím se je pomocí svých autoportrétů přetransformovat v něco uspokojivého.

In my final bachelor work I'm trying to open up a conversation about the fluidity of human identity. The reason behind that is partly my previous work that thematized very similar subjects. Identity is still an ongoing theme in my works because it's something I'm myself still questioning in my everyday life. I talk about this struggle with identity and I'm trying to

³ Tate: Art, Artist, Claude Cahun. *Tate.org.uk* [online]. Anglie [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.tate.org.uk/art/artists/claude>

⁴ Artlist: Dita Pepe. *Artlist.cz* [online]. Česká republika [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.artlist.cz/dita-pepe-498/>

⁵ Benito Ortolani. *The Japanese Theatre: From Shamanistic Ritual to Contemporary Pluralism*. Princeton: Princeton University Press. 1990.

transform it to more pleasing form with the help of autoportraits.

7. seznam použitých zdrojů

A) Knižní a periodická literatura

- VYMĚTAL, JAN, 1945-. *Obecná psychoterapie*. 2., rozš. a přeprac. vyd. vyd. Praha: Grada 339 s. Dostupné online. ISBN 80-247-0723-3, ISBN 978-80-247-0723-5. OCLC 85117053
- BENITO Ortolani. *The Japanese Theatre: From Shamanistic Ritual to Contemporary Pluralism*. Princeton: Princeton University Press. 1990. ISBN 9780691043333
- SONTAG, Susan. *On Photography*. 1. Praha: Paseka, 2002. ISBN 80-7185-471-9
- RUSH, Michael. *New Media in Art*. 2, Ilustrované vydání, dotisk, přepracované vydání. Londýn: Thames & Hudson, 2005. ISBN 0500203784

B) Internetové zdroje

- Tate: Art, Artist, Cindy Sherman. *Tate.org.uk* [online]. Anglie [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.tate.org.uk/art/artists/cindy-sherman-1938>
- Tate: Art, Artist, Claude Cahun. *Tate.org.uk* [online]. Anglie [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.tate.org.uk/art/artists/claude>
- Artlist: Dita Pepe. *Artlist.cz* [online]. Česká republika [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.artlist.cz/dita-pepe-498/>

8 Seznam příloh

A Dokumentace hotového díla

B Širší záznam díla

C Letní klauzura 1. ročníku, 2020 - 2021 Já, Drag Queen

D Zimní klauzura 2. ročníku, 2021 - 2022 Femme Fatale

E Vlasové relikvie

F Asociace

A Dokumentace hotového díla

B Širší záznam díla

C Letní klauzura

D Zimní klauzura

E vlasové relikvie

F Asociace

MoMa - Sherman Cindy, Untitled Films stills , USA,
1980 Dostupné na: <https://www.moma.org/artists/5392>

MoMa - Cahun Claude, Me as Cahun holding a mask of my face by Gillian Wearing, 2012.

Photograph: Gillian Wearing/ Tanya Bonakdar Gallery/Maureen Paley

Dostupné na:

<https://www.theguardian.com/artanddesign/2017/jan/08/gillian-wearing-claude-cahun-mask-national-portrait-gallery>

∨

Artist - Dita Pepe, Autoportrét se ženami,
2001-2002.

Dostupné na: <https://www.artlist.cz/dita-pepe-498/>

Wikipedie - Japonské masky Nô

Dostupné na: <https://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%B3>

IMDP- Georges Franju, Eyes without a face, 1960
Dostupné na: <https://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%B3>